రాచపుండు

"రాజేశ్వరీ.. .. ..రా.. జేశ్వ..రీ " రెండో పిలుపు విరుపుల్తో కఠినంగా వుంది. వంట గదిలో సాంబారుకి తాళింపు పెడ్తోన్న రాజేశ్వరి ఆ గర్జనకి గజగజా వణికిపోయింది.

ఒక భూకంపమేదో ఫెళఫెళమంటూ కాళ్ళకింది నుండి పాక్కుంటూ వెళ్ళింది. ఎన్నో ఏళ్ళక్రితం మామగారు కట్టించిన యింటిగోడలు నెర్రెలు వారినట్టయింది. వంటింట్లోకాక నిప్పులగుండంలో నిలబడ్డట్టుగా వుంది రాజేశ్వరికి .

తాళింపుకని పెట్టిన బాణలి మాడిపోతోంది. స్టౌ ఆర్పాలన్న ఆలోచన కూడ రాలేదామెకి.

"రాజేశ్వరీ... జేశ్వరీ... ఈశ్వరి" భర్త పిలుపు వలయాలు వలయాలుగా ఆ హాల్లో రీ సౌండ్‌లో విన్పిస్తోంది. పదిహేనేళ్ళ వైవాహిక జీవితంలో భర్త అంత కోపంగా వుండడం ఎప్పుడూ చూడలేదు రాజేశ్వరి. అంటే చంద్రారెడ్డికి కోపం రాదని కాదు. అతడికి కోపమెక్కువయినపుడు మౌనమనే ఆయుధంతో

వేధిస్తాడే తప్ప తీవ్రమయిన మాటలతో కాదు. ఇంటా బయటా ఎవరిమీద కోపమొచ్చినా అతడంతే... అటువంటిది ?

అయితే యిటువంటి ఒక పరిస్థితి గురించి గత మూడురోజులుగా సిద్ధపడే వుందామె. భర్త హైదరాబాదు నుండి ఈ ఉదయం దిగినప్పటి నుండీ మరీ ఎక్కువగా...

"విజయుడు నామినేషనేశాడా?" గర్జించాడు చంద్రారెడ్డి.

నేలకంటుకుపోయిన పాదాల్ని పెకలించి హాల్లోకెళ్దామని రాజేశ్వరి అనుకుంటుండగానే పెద్దపెద్ద అంగలతో వంటగది గుమ్మంవద్ద కొచ్చేశాడతను. భార్య మౌనం మరింత రెచ్చగొట్టినట్లుగా కళ్ళు పెద్దవిచేసి కోపంగా అదే మాటల్ని పునశ్చరణ చేశాడు రెడ్డి. అతడి దవడ నరాలు ఉబ్బివున్నాయి. గొంతులో అంతులేని కాఠిన్యం విన్పించింది...

తెలీదంటే అతడు నమ్మడు. తెలుసునంటే అన్నీ నీకు తెలిసే జరగతుండాయన్న మాట అంటాడు. గమ్మునుంటే ఊరా పేరా అని? పంచాయితీ ఎలక్షన్లొచ్చాయి. రాకపోతే పార్టీలకీ, వాటిని నమ్ముకున్న నాయకులకీ జరుగుబాటయ్యేదెట్లా? ఖర్మ... ఈ ఎలక్షన్లు తన చావుకొచ్చి నట్టుండాయి అనుకుంది రాజేశ్వరి .

అయితే రాజేశ్వరి అదృష్టమో, దురదృష్టమో తెలీదుకాని, ఆమె సమాధానం కోసం ఎదురుచూడకుండా వచ్చినంత పెద్ద అంగలతోనూ హాల్లోకి వెళ్ళాడతడు... ఎదురుచూసిన ఉత్పాతమేదో ఎవరో అరచేయిపెట్టి ఆపినట్లుగా పెద్దగా ఊపిరితీసుకుంది రాజేశ్వరి. అయితే అతడలా మౌనంగా తిరిగి వెళుతూంటే ఆమె గుండెలు దిగులుతోనూ, బాధతోనూ వేగంగా కొట్టుకున్నాయి. మాడిపోయిన బాణలి నుండి కమురువాసన ఆమె శ్వాసకోశాల్లో చేరి పొడి దగ్గుతో ఇబ్బందిపెట్టింది.

చంద్రారెడ్డి హాల్లోకి రావడంచూసి, అక్కడ కూర్చొన్న హరిబాబు, రామిరెడ్డి, బుజ్జిశెట్టి లేచి నిల్చున్నారు. రామిరెడ్డి చనువుగా అతని వెనుకనే పడగ్గది వరకు నడిచాడు.

గుమ్మంవద్ద క్షణకాలం ఆగి, భావం లేకుండా రామిరెడ్డికేసి చూశాడు చంద్రారెడ్డి...

"నన్ను... నన్ను కాసేపు ఒంటరిగా ఉండనివ్వండి" ఈ మాటలు అనడానికి సర్వ శక్తులూ కూడతీసుకున్నట్లుగా ఉన్నాడతడు. ఆ తర్వాత తన ముఖంలో భావాలని రామిరెడ్డి గమనించకుండా లోపలికెళ్ళి తలుపేసుకున్నాడు .

"ఇన్నేళ్ళనుండీ తెలుసు మనకు. అన్నినీ మాదిరిగా ఎప్పుడూ చూడలేదు" దిగులుగా అన్నాడు హరిబాబు .

"అయితే చిన్న విషయమా? ఎక్కడో పల్లెటూర్లో ఉన్నోడిని టౌన్‌కు పిలిపించి, క్యాసెట్లు అంగడి పెట్టించాడు అన్న. వాడు ముందు మ్యూజికల్స్ అన్నాడు వెనక కాంట్రాక్టులన్నాడు. ఆ తర్వాత రొయ్యలగుంటలు పెట్టినాడు"

"సర్లే... రే... దేనికైనా ఉండాలండీ... సారాయి అంగట్లో మాత్రం తక్కువ సంపాయిచ్చినాడా? దేంట్లో చెప్పు వాడికి కలిసిరాంది? రూపాయి పెడితే పదిరూపాయలుగా తిరిగి వచ్చేస్తుండే... అన్ని యాపారాల్లోనూ పార్టనర్సే మళ్ళీ..." రెట్టించాడు బుజ్జిశెట్టి.

"అందుకే కదా... ఆ బటువు చూసుకునే అన్న మీదనే నామినేషన్ ఏసేసినాడు..." ఒక్కొక్క మాటా విరిచి విరిచి కసిగా అన్నాడు రామిరెడ్డి. రామిరెడ్డి చంద్రారెడ్డి తండ్రి రాఘవరెడ్డి హయాం నుండి కూడా ఈ కుటుంబాన్నే కనిపెట్టుకుని మంచిచెడుల్లో భాగమైనవాడు. అందుకే చంద్రారెడ్డిని వదల్లేక వెళ్ళి సోఫాలో కూలబడ్డాడు.

చంద్రారెడ్డి లోపలికెళ్ళి తలుపుమూసుకున్నాడే కానీ మనసు తలుపులు వేయలేక పోయాడు.

తను నీళ్ళుపోసి, ఎరువేసి పెంచిన మొక్క మహావృక్షమై తనమీదకే పెళపెళా విరుచుకుపడ్డట్టుగా వుంది. తను పాలుపోసి పెంచిన కుక్క తనమీదకే మోరెత్తి మొరుగు తున్నట్లుగా వుంది. రాజకీయాల్లో నీతి, అవినీతి, మంచిచెడ్డా, అన్నా తమ్ముడూ, ముందువెనకా ఏమీ లేవని ఎంత సరిపెట్టుకో చూసినా అతడివల్ల కావడంలేదు.

కలగాపులగమైన ఆలోచనలతో నిండిపోయిన మెదడు వత్తిడికి తట్టుకోలేక పేలడానికి సిద్ధంగా వుంది. ఎప్పటెప్పటివో సంగతులు దృశ్యాలు దృశ్యాలుగా ముందుకూ వెనక్కూ కదులుతున్నాయి. ఏదీ నిలకడగా వుండడంలేదు. మనసులో అల్పపీడనమేదో ఏర్పడట్టుగా వుంది.

ఐతే ఇవన్నీ కూడా ఓ అయిదు పదినిమిషాలు మాత్రమే. వెంటనే తనకు తాను నచ్చచెప్పుకుని సెట్‌రైట్ అయిపోయాడు రెడ్డి... మనసు లోపల మహానదులు పొటెత్తుతున్నా పైకి తొణక్కుండా వుండడాన్ని రాజకీయాల్లోకి వచ్చాకే నేర్చుకున్నాడతడు. లోపలి భావాలేవీ ప్రతిబింబించనీకుండా మొహం కడుక్కుని చిరునవ్వుతో బయటికొచ్చాడతడు చివరికి .

హాల్లోనూ, వరండాలోనూ, కాంపౌండ్‌లో మల్లగుల్లాలు పడుతున్న జనాలంతా అన్న రాకతో మౌనం వహించారు. అసలేమీ జరగనట్లుగానే వచ్చి సోఫాలో కూర్చొని మాటలు కలిపాడు రెడ్డి. అందరికీ భోజనాలు ఏర్పాటు చేయమని రాజేశ్వరికి పురమాయించాడు.

"అన్నా మధ్యాహ్నం మూడుగంటలా ముప్పైఅయిదు నిమిషాలకు బాగుండాదంటన్నా నామినేషనేయడానికి. పద్మయ్యస్వామి చెప్పంపిచ్చాడు" చెప్పాడు హరిబాబు.

అప్పటికి రెండోసారి వంట ప్రయత్నాలు కొనసాగిస్తోన్న రాజేశ్వరి గుండె వేగంగా కొట్టుకుంది భర్త నిర్ణయం కోసం.

క్షణకాలపు మౌనం తర్వాత

"అలాగే వేద్దాం" తలూపాడు చంద్రారెడ్డి హుందాగా.

బావమరిది విజయకుమార్ రెడ్డి చెప్పాచెయ్యకుండా నామినేషనేయడంతో చంద్రారెడ్డి నిలబడతాడో, లేదోనని మధనపడుతోన్న చంద్రారెడ్డి మనుషులంతా హర్షాతిరేకంతో కేరింతలు కొట్టారు.

"అయినా ఈ బజారులో నా కొడుకులంతా కలిసి ఎక్కబెట్టేశారులేన్నా. లేకుంటే విజయన్న అంత ధైర్యం చెయ్యడు" విజయకుమార్‌రెడ్డిని సమర్థిస్తూ చంద్రారెడ్డిని ఓదార్చడానికి ప్రయత్నించాడు సిద్ధయ్య.

"ఆ... అవును పాపం నోట్లో ఏలుపెడితే కొరకలేడు. కుర్ర నాకొడుకులు చెబితేమాత్రం ముందూ, ఎనకా చూడాల్నా పళ్ళేదా? పది రూపాయలు సంపాయిచ్చుకుని ప్రశాంతంగా బతకతుండాడు గదా అనుకుంటే రాజకీయాల్లోకి లాగిపారేసినారు. ఈ కాలం ఎక్కడబట్టినా ఇదే దరువు. నాలుగురాళ్ళు ఎనకేస్తేచాలు, రాజకీయాల్లోకి దిగాలనుకుంటుండారు"

చంద్రారెడ్డికి ఒక్కక్షణం పిల్లకాకితో పోటీపడ్డం ఇబ్బందిగా అనిపించినా, ఉండేలు దెబ్బని రుచి చూపించాలనుకున్నాడు.

ఇన్నేళ్ళుగా తననీ, తన రాజకీయాన్నీ నమ్ముకుని ఈ ఇంటినే అంటిపెట్టుకుని జీవిస్తున్న తన మనుషులంతా దిక్కులేని పక్షుల్లా కకావికలైపోవడాన్ని అతడు ఊహించలేకపోతున్నాడు. అందుకే ఈ నిర్ణయం. బుజ్జిశెట్టి చెప్పినట్లు ఏనుగు బతికినా చచ్చినా వెయ్యిరూపాయలే.

చంద్రారెడ్డి నిర్ణయంతో

"చంద్రారెడ్డికీ జై... చంద్రన్నకీ జై" అన్నకేకలతో ఆ కాంపౌండ్ అంతా మార్మోగిపోయింది. ప్రమేయం లేకుండానే చంద్రారెడ్డి గుండెలుప్పొంగాయి... ఆనందమూ, దిగులూ కలగలపిన భావమేదో రాజేశ్వరి మనసుని కదిలించింది.

* * *

"అన్నా! విజయుడు మరీ దూకుడుమీదుండాడన్నా, నామినేషన్‌రోజే యాభైవేలు ఖర్చుపెట్టేశాడు. అది జనం కాదనుకో రోడ్లు పట్టలేదు" చెప్పాడు హరిబాబు.

"అవునవును. మనిషికో సారాయి ప్యాకెట్టు, సాయంత్రానికో వందనోటు... రాక చస్తారా జనం..." ఎద్దేవా చేశాడు నారాయణ .

"అసలు భలే స్పీడు మీదుండాడులే నారాయణా. డబ్బు చిల్లపెంకుల మాదిరి చల్లిపారేస్తుండాడు. అప్పుడే కాలనీలన్నీ చుట్టేసొచ్చినాడు. చాకలి కాలనీలో గుడి కట్టిస్తానని ప్రమాణం చేసినాడు. మాలాయకోటలో మసీదుకి రాళ్ళు తోలించేసినాడు. బీడీ కాలనీలో ఖబరస్తాన్‌కి డబ్బులిచ్చేసినాడంట. రాజీవ్‌గాంధీ కాలనీలో రామమందిరం కట్టిస్తానన్నాడంట"

"ఆ కాలనీల్లో విజయుడంటే ఎవరికి తెలవదు కాబట్టి చుట్టేసొచ్చినాడు. చంద్రన్న పదిహేనేళ్ళనుండీ తిరగతానేవుండాడు కదా కాలనీల్లో... కాలనీ జనాలకి చంద్రన్నేమైనా కొత్తా..."

బొంయ్ మంటూ వరస కార్లశబ్ధంతో యమ్.యల్.ఏ. వచ్చినట్లు అర్థమైందందరికీ. తాగుతోన్న కాఫీగ్లాసు పక్కనబెట్టి మెల్లగా లేచి గుమ్మంవైపుగా రెండడుగులు వేశాడు చంద్రారెడ్డి.

మంత్రిపదవి పోయినా సెక్యూరిటీని వదలకపోవడంతో బూట్లశబ్ధాలు ధనధన మంటూ యమ్.యల్.ఏ. కంటే ముందే లోపలికొచ్చేశాయి. గంజిపెట్టిన ఖద్దరు బట్టలతో పాటుగా మణెయ లోపలి కడుగుపెట్టాడు .

అప్పటికే కాఫీలు తాగుతూ చంద్రారెడ్డితో మంతనాలాడుతుండిన రామిరెడ్డి , బుజ్జిశెట్టి వగైరాలంతా మర్యాదపూర్వకంగా లేచి నిల్చుని మళ్ళీ యమ్.యల్.ఏతో పాటుగా కూర్చున్నారు.

చంద్రారెడ్డితో ఏకాంతంగా మాట్లాడాలని వచ్చిన యమ్.యల్.ఏకి ఆసరికే అక్కడ వీళ్ళంతా ఉండడంతో ఒక నల్లని నీడ అతని ముఖంమీద తారాడి కదలిపోయింది. అందరివంక చూసి నవ్వుతూనే చంద్రారెడ్డి భుజంమీద చెయ్యివేసి మెల్లిగా లోపలికి నడిపించాడు యమ్.యల్.ఏ.

లోపల డైనింగ్ టేబిల్ మీద అందరికీ టిఫిన్లు రెడీ చేస్తోన్న రాజేశ్వరి మణెయ్యని చూడగానే చేతులు జోడించి చిరునవ్వు నవ్వింది. డావిన్సీ చిత్రించిన చిత్రపు నవ్వులా అందులో భావాల్ని పసిగట్టడం కష్టమైంది యమ్.యల్.ఏకి. తనూ అర్థంలేని నవ్వొకటి విసురుతూ కుర్చీ లాక్కున్నాడు "బావున్నారా అమ్మా" అంటూ.

ఈ యమ్.యల్.ఏ. రాజకీయాల్లోకి రాకముందు నుండీ తన భర్తా, మామగారూ పార్టీలో ఉన్నారు. రామారావు తెలుగుదేశం పెట్టినప్పుడే మామగారు పార్టీలో చేరిపోయారు. అప్పటినుండీ ఇప్పటివరకూ తండ్రీ కొడుకులిద్దరూ ఈ ఊరికీ, ప్రజలకీ ఎంతో సేవచేశారు. ఈ యమ్.యల్.ఏ.కి రాజకీయాలు నేర్పించి టిక్కెట్టిప్పించింది మామగారు. నియోజకవర్గం లోని ప్రతిఊరికీ తిప్పి, కార్యకర్తల్ని పరిచయంచేసి గెలిపించింది మామగారు. తొలిచాన్సులోనే మంత్రిపదవి రావడానికి కారణంకూడా మామగారేనని అంతా చెప్పుకుంటార . అటువంటిది నిన్నగాక మొన్న కాంగ్రెస్‌లో నుండి అధికారపార్టీలోకి ఎగిరి దూకిన మాల్యాద్రినాయుడు ఎక్కువైపోయాడిప్పుడీ యమ్.యల్.ఏకి.

అవును మాల్యాద్రి దగ్గరైతే డబ్బులుండాయి కట్టలుకట్టలుగా... మనదగ్గరే ముండాది? ఉన్నిందంతా ఊడ్చి ఎలక్షన్లకీ, పోలీస్టేషన్లకీ... మిగిలితే పేదోళ్ళకీ పెట్టనే సరిపోయె... దీర్ఘంగా నిట్టూర్చింది రాజేశ్వరి.

అటు తమ్ముడికీ, ఇటు భర్తకీ జరగబోయే యుద్ధం ఆమెని కుంగతీస్తోంది. నాయ కులు యుద్ధం కోరుకుంటే, ప్రజలు శాంతి కావాలనుకుంటారు అంటారు కదా. మరేమిటో

ఇప్పుడు నాయకులూ, జనాలూ కూడా యుద్ధాన్నే కోరుకుంటున్నారు. ప్చ్... ఇన్నేళ్ళుగా రాజకీయం చేసిన తన భర్త బామ్మర్దికి భయపడి విత్‌డ్రా చేయడమన్నది మింగుడు పడడం లేదామెకి. ఇదిలా ఉంటే పార్టీని రెండుగా చీల్చేసి మాల్యాద్రినాయుడిని వేదికమీదికి తెచ్చేశాడీ యమ్.యల్.ఏ.

ఛీ...ఛీ... ఈ యమ్.యల్.ఏ. వచ్చిన తర్వాతనే ఈ ఊరి రాజకీయమంతా ఇట్టయి పోయింది. పార్టీలో ఒకటిగా ఉన్న మనుషులందరినీ విడివిడిగా వేరు చేసేసినాడు. గ్రామాల్లో కార్యకర్తల మధ్యవుండే మిత్రవైరుధ్యాల్ని శత్రువైరుధ్యాలుగా మార్చేశాడు. ఇంతకు ముందంతా ఎన్నికలు, గెలుపోటములు, మనస్పర్థలు ఊరికే పరిమితమైవుండేవి. ఇప్పుడిక్కడ నాయకుల ఆధిపత్యం జిల్లాకు విస్తరించింది. ఇంకా అవసరమైతే రాష్ట్రస్థాయిలో కేంద్రీకృతమౌతుంది.

వంటగదిలోకి, డైనింగ్ టేబిల్ దగ్గరకి షటిల్ ఆడుతోన్న రాజేశ్వరి భర్తకీ, యమ్.యల్.ఏ కి మధ్యజరుగుతోన్న సంభాషణని వింటూనే ఆలోచిస్తోంది .

"నేను చెప్పేది అర్థంచేసుకోండనా... పరిస్థితి బాగులేదు. మీరసలు జిల్లా నాయకులు. పంచాయతీకేందనా మీరేసేది... నా మాటినండి" భర్తని ఐస్ చేస్తున్నాడు యమ్.యల్.ఏ. "ఖర్చుకూడా చాలా అయ్యేట్టుందన్నా. ఇప్పుడు మీరుండే పరిస్థితుల్లో ఇది విత్‌డ్రా చేసుకోడమే మంచిది"

చంద్రారెడ్డి మౌనంగా మణెయ్యకేసి చూస్తున్నాడు సాలోచనగా. ఒకప్పుడు యమ్.యల్.ఏ కాకముందు తన తండ్రి ఎదురుగా చేతులు కట్టుకుని నిల్చునుండే మణెయ్య రూపం పదేపదే జ్ఞప్తికొచ్చిందతడికి.

'ఖర్చైతుందట ఖర్చు' మనసులోనే కసిగా అనుకుంది రాజేశ్వరి. ఇతడి శాసనసభ ఎన్నికల కోసం భర్త, మామగారు ఎంత శ్రమపడిందీ, ఎంత ఖర్చు చేసిందీ అప్పుడే మర్చిపోయా డేమో... అంత అభిమానమున్నవాడైతే ఒక రెండు లక్షలివ్వొచ్చుగదా... మణెయ్య చేతికి కాఫీ అందిస్తూ మధనపడింది రాజేశ్వరి.

"ఖర్చు లేకుండా ఏముండాదిలే మణెయ్యా" అప్పుడే లోపలికొచ్చిన రామిరెడ్డి అందు కున్నాడు. "ఎలక్షన్లలో ప్రజాస్వామ్యమేడుంది? ఇప్పుడు సర్పంచి సీట్లు గూడా ఇంత లెక్కన యాలామేసి అమ్మేస్తుంట్రి. ఈ పక్క అత్తలపాళెం, రోసనూరూ పంచాయతీలంతే కదా. లక్షా లక్షా యాభైవేలకి బేరం కుదిరిపోయాయి. అంతంత చిన్నూర్లలోనే అట్టుంటే, ఈ మేజర్ పంచాయతీ సంగతి చెప్పాలా? డబ్బు లేకుండా ఏది జరగతాది చెప్పు"

రాఘవరెడ్డి, చంద్రారెడ్డిల ప్రాపకంతో యమ్.యల్.ఏ అయ్యి కోట్లు సంపాదించుకుని ఇప్పుడు అన్నని నిర్లక్ష్యం చేస్తోన్న మణెయ్య అంటే చంద్రారెడ్డి మనుషులందరికీ ఒళ్ళుమంటే.

"ఒక పంచాయతీ అనేముండాది? మొత్తం రాజకీయమే అట్టుండాది. ప్రజల్యాడ ఎన్నుకుంటా వుండారు నాయకుల్ని, డబ్బుకదా ఎన్నుకునేది. ఎన్ని లక్షలు ఖర్చుపెట్టగలిగితే,

వాడే కదా నాయకుడు. డబ్బుంటే చాలు బోరవిరుచుకుని రాజకీయాల్లోకి దిగొచ్చు. అసలు నాకు తెలవకడగతాను గాన్యా ఎలక్షన్లు దేనికినా? జనాలకోసమా? పోటీచేసేవాళ్ళకోసమా? పేదోళ్ళకి తిండి, గుడ్డ, నీడ కల్పించేదానికోసమా? లేకపోతే పెద్దోళ్ళు పదవులు పంచుకునే దానికా? అహ... ఎందుకనీ ?" చంద్రారెడ్డి చిన్నాయన కొడుకు మురళీరెడ్డి అడిగినదానికి సమాధానం చెప్పలేక 'అహ..హ్హా' అంటూ నవ్వి తేల్చేశాడు యమ్.యల్.ఏ. అందరూ ఇలా తలోపక్క నుండీ తగులుకుంటారని అతను ఊహించలేదు.

బయటున్నవాళ్ళంతా ఒక్కొక్కరే మెల్లిగా లోపలికి చేరుతుండడంతో చప్పునలేచి చంద్రారెడ్డి దగ్గరగా వంగి "అన్నా ట్రయాంగిల్ ఫైట్ కష్టమౌతాదన్నా... ఇటు మీ కుటుంబం లోనూ, అటు పార్టీలోనూ చీలిక... రెండువిధాలుగా దెబ్బే... ఆలోచించుకోండి..." మెల్లిగా చెప్పి "సరే నేను రాత్రికొస్తానన్నా" అంటూ చేయందించి అందరినీ విష్‌చేసి సరాసరా వెళ్ళిపోయాడు మణెయ్య. అప్పటికి ఖద్దరుబట్టల గరగర కొంత తగ్గింది.

"అవును... పార్టీలో చీలిక... ఎవరివల్ల వచ్చిందిదంతా? వీడి వల్లగాదూ... ఏం ఆ మాల్యాద్రినాయుడికే చెప్పి విత్‌డ్రా చేయించొచ్చుగదా? చంద్రన్న ఎందుకుచేయాలి?" వంటి ఎన్నో ప్రశ్నలు చంద్రారెడ్డి మనుషుల్ని తొలిచేస్తున్నాయి.

చంద్రారెడ్డి పైకి అచేతనంగా ఉన్నట్టున్నాడుగానీ లోపల తన బలాన్నీ, మాల్యాద్రి నాయుడు బలగాన్నీ, ఇటు విజయుడి డబ్బునీ, తులాల కింద బేరీజు వేస్తున్నాడు.

* * *

"విలేఖరి రాజేంద్ర కూడా విజయుడివైపే తిరుగుతున్నాడంట గదా" భర్తకి మంచినీళ్ళ గ్లాసు అందిస్తూ కదిపింది రాజేశ్వరి. మధ్యాహ్నం వదిన ఫోన్ చేసి ఎగతాళిగా ఈ విషయం చెప్పినప్పటి నుండి కాళ్ళూచేతులూ ఆడ్డంలేదామెకి. రాజేంద్ర 'అక్కా అక్కా' అంటూ ఇంట్లో మనిషిలా తన వెనకే తిరుగుతుండేవాడు. వాడి భార్య కిరోసిన్ పోసి తగలబెట్టుకున్నప్పుడు కేసు లేకుండా చేయడం కోసం భర్త యస్.పి. చుట్టూ సొంతఖర్చులతో తిరగడం ఇంకా గుర్తుంది.

అప్పుడే ప్రచారాన్నుండి వచ్చిన చంద్రారెడ్డి నిర్భావంగా భార్యకేసి చూశాడు. అసలే మే నెల ఎండ బారినపడి వడలిపోయిన మొహం మరింత నల్లబారిపోయింది. నలిగిపోయిన ఖద్దరు చొక్కా అతడి స్థితిని, అలసటనీ ప్రతిబింబిస్తోంది.

ప్రచారంలో మల్లికార్జునరెడ్డి, గోపాలరెడ్డి కొడుకూ, ఇందిరమ్మ టీచరు భర్త అంతా విజయుడి కోసం ఓట్లడగడం చూసి ఆశ్చర్యపోయాడు. ఇంటికి రాగానే భార్య రాజేంద్ర గురించి చెప్తోంది. వీళ్ళంతా తననుండి ఎంతెంత సాయం పొందారు. డబ్బునీ, సమయాన్నీ కూడా లెక్కచేయకుండా, వాళ్ళది న్యాయమా కాదా అని కూడా ఆలోచించకుండా వాళ్ల

తరపున ఎంతెంత పోరాడాడు తను. అటువంటిది వాళ్ళంతా ఇప్పుడు విజయుడి చుట్టూ తిరగడానికి కారణమేమిటి? ఛా... ఛా... డబ్బు మరీ ఇంత నీచంగా పనిచేస్తుందా? అవునవును ఇప్పుడు రాజకీయాల్లో అదేగదా ముఖ్యంగా పనిచేసేది...

ఒక్క పదవితో లక్షలు దోచేయాలనుకుంటారు నాయకులు. ఒక్క ఎలక్షన్‌తో పైకొచ్చాయాలనుకుంటారు కార్యకర్తలు. ఆ ఒకటి, రెండురోజులైనా కడుపునిండా తిండి తినాలనుకుంటాడు పేద ఓటరు. అందుకే నాయకులు, ప్రజలు అంతా యుద్ధాన్నే కోరు కుంటున్నారు.

"అన్నా, ఓటుకు వందరూపాయ లెక్కన పంచుతుండాడంటన్నా విజయుడు" హడావుడిగా పరుగెత్తుకొచ్చాడు నారాయణ.

వంద రూపాయలా?... అదిరిపడ్డాడు చంద్రారెడ్డి. ఈ పంచాయతీ చరిత్రలో ఇప్పటికి లేదు ఓటుకి వందరూపాయలివ్వడం. ఏదో ఓటుకి ముప్పై, నలభై యిచ్చేవాళ్లు. ఎంత బ్రాందీ షాపుంటే మాత్రం సాయంత్రమయ్యేసరికి ప్రతి కాలనీలో కేసులు కేసులుగా దింపేస్తుండా డంట. ఎందుకని విజయుడిట్లా పరుగు మీదుండాడు? అటు మాల్యాద్రి కూడా ఇలాగే మంచినీళ్ళలా ఖర్చు పెడుతున్నాడు. వాళ్ళిద్దరితో పరుగు సాధ్యపడే విషయమేనా? ఇట్టయితే ఇంకా రెండు మూడు లక్షలు చూసుకోవలసి వస్తుంది తను.

కార్యకర్తలు డీలాపడ్డం బాధగా వుంది చంద్రారెడ్డికి... అనుకున్న డబ్బు చేతి కందక పోవడంతో పరిస్థితంతా అయోమయంగా వుంది. ఓట్లకి పంచడానికీ, మందుకీ డబ్బు వెదుక్కోవాలి.

నిజంగానే విజయుడు గెలుస్తాడా? తన దగ్గరుంటూ పరిచయాల్నీ, ప్రాబల్యాన్నీ, తన పలుకుబడితో డబ్బునీ పెంచుకున్న విజయుడు, ఈరోజు ఆ డబ్బుతోనే తన మనుషు లందర్నీ ఒక్కొక్కర్నీ కొనేస్తున్నాడు.

ఇప్పుడు రాజకీయాల్లో ఎవరికీ సిద్ధాంతం లేదు. ఆధిపత్య రాజకీయాలూ, డబ్బూ, కులమూ, కక్షసాధింపులూ ఇవే రాజకీయంగా పరిణమించాయి. ముఖ్యంగా ఈ మండలాల ఎన్నికలొచ్చాక ఊరే చాలా మారిపోయింది. ఒక్కమాట మీద కట్టుగా వుండడమన్న పద్ధతే లేకుండాపోయింది. వీధివీధికీ నాయకులైపోయారు.

ముళ్ళకంచె మీద అతుక్కుపోయిన పాతపంచెలాగా వుంది చంద్రారెడ్డి మనసు. బలహీనపడుతున్నట్లుగా కూడా వుంది. ఇన్నేళ్ళుగా తన చేతికింద ఇంతమందిని పెట్టుకుని ఊరినే శాసించిన వాడికి ఈ జంకేంది? భయమేంది?...

నిత్యం వచ్చిపోయే జనాలతో నిండుగా వుండే ఇల్లు, ఎన్నో ఏళ్లుగా మంచికీ చెడుకీ ఆలవాలమైన ఇల్లు మనిషిజాడ లేకుండాపోతుందా? స్మశానం కళ్ళముందు నిలిచింది రెడ్డికి...

ఆలోచనలు ఒక కొలిక్కిరావడం లేదు.

అసలు ఓటుకి డబ్బివ్వడమనే ఆచారం ఎప్పుడు ఎక్కడ మొదలైంది. తనకి గుర్తున్నంతవరకూ తన తండ్రి హయాంలో ఏనాడూ ఓటుకి డబ్బిచ్చిన జ్ఞాపకంలేదు. చివరి సమితి ఎలక్షనప్పుడు మాల్యాద్రినాయుడి మేనమామ క్రిష్ణమూర్తినాయుడు ఓటుకి ఇరవై లెక్కన డబ్బిచ్చి కొన్నాడని అంటారు. పోలింగు రోజు ఓటేయడానికొస్తే పనికిపోవడానికుండదనీ, కూలీడబ్బులు రావనీ చాలామంది జనం పోలింగుకి వచ్చేవాళ్లు కాదు. అందుకని ఆరోజుకి కూలీడబ్బులు మేమిస్తాము, వచ్చి ఓటేయండని వాళ్ళని బతిమాలి, బామాలి పోలింగుకి తీసుకొచ్చేవాళ్ళు అభ్యర్థులు. అలా మొదలైన ఈ సాంప్రదాయం క్రమంగా ఓటుకి డబ్బివ్వడంగా మారిపోయుండొచ్చు. ఇప్పుడీ మొత్తం క్రమమంతా మళ్ళీ వెనక్కెలా తిరిగొస్తుంది?

"అయినా ఈసారి ఎలక్షన్లు పంచాయతీ ఎలక్షన్ల మాదిరిగా లేవు. యమ్.యల్.ఏ. ఎలక్షన్ల మాదిరుండాయి..." భర్త చేతినుండి గ్లాసందుకుంటూ తనలో తాను గొణుక్కుంది రాజేశ్వరి. మళ్ళీ పెద్దగా అనడానికామెకి ధైర్యం చాలలేదు. భర్త తననీ, తన పుట్టింటినీ, విజయుడ్నీ అందరినీ తూర్పారపడతాడేమోనని సంకోచించింది.

* * *

"కాలనీల్లో పండగమాదిరుందన్నా. విజయుడు చీరలు తెచ్చి పంచతుండాడు. మాల్యాద్రి కుర్చీలు చిన్నవి తెచ్చి ఇస్తుండాడు ఇంటింటికీ. ఆయన గుర్తు కుర్చీ కదా అందుకని. ఒక పంచాయతీకి వాళ్ళు ఇంతింత ఖర్చుపెట్టి గెలవాలనుకుంటుండారంటే వాళ్ళు దాంట్లోంచి ఎంత తినెయ్యాలనుకుంటుండారో అర్థంచేసుకోమని కాలనీ జనాలకంతా విడమర్చి చెప్పొచ్చి నానన్నా" చెప్పాడు సిద్ధయ్య.

"జనాలకి అంత దూరం ఆలోచనుంటాదా సిద్ధయ్యా... ఈరోజు వచ్చే డబ్బులే కదా వాళ్ళకి. అందులో ఈ నడమ వానల్లేక, పనుల్లేక దాహానికల్లాడిపోతుండారు జనం... వాళ్ళు వద్దనలేనంత డబ్బులొస్తుంటే ఎట్టా కాదనగలరు చెప్పు?"... ఇందులో లేబర్ తప్పేమీ లేదన్నట్టుగా అన్నాడు చంద్రారెడ్డి. కూడుకుపోయిన రొయ్యల డబ్బు, సారాయి డబ్బు ఏదో ఒక మార్గంలో పేద ప్రజలకి చేరడమే న్యాయమన్నట్టుంది అతడి ధోరణి.

ఊళ్ళో ఎక్కడచూసినా ఇవే మాటలూ, ఇవే ఆలోచనలూ, టీలు తాగుతూ బీడీలూ, సిగరెట్లు కాలుస్తూ ప్రతి సెంటర్లోనూ ఇవే చర్చలు... ఊరంతా ఎన్నికల వాతావరణంతో గుబగుబలాడిపోతోంది.

కొంతమంది ఆటో వస్తాదంటే, మరి కొంతమంది ఒకటి రెండు ఓట్లతోనైనా క్యారమ్‌బోర్డు గెలస్తాదని పందేలు కట్టుకుంటుండారు. కుర్చీ మాత్రం మూడోస్థానంలోనే వుంది. యమ్.యల్.ఏ.కూడా కుర్చీలోనే ఊరేగతుండాడు. అయినా కుర్చీ మూడోస్థానంలో వుందని అందరూ ఎద్దేవాగా చెప్పుకుంటుండారు.

"త్పూ... వాడూ ఒక మనిషా?... అన్న పలుకుబడితో, అన్న డబ్బుతో గెలిచి కులక తుండాడు... ఈరోజు అన్న పంచాయతీకి నిలబడితే సపోర్టు చేయాల్సిందిపోయి, మాల్యాద్రి నాయుడితో తిరగతుండాడు... పార్టీని ఇట్టా చీల్చి చితుకులు చేస్తున్నాడని ముఖ్యమంత్రికి రిపోర్టియ్యాల... ఇంటికిపోతాడెదవ" కాల్తో నేలని తన్ని ఆవేశంగా బయటికెళ్ళిపోయాడు సిద్ధయ్య.

సిద్ధయ్యకి టీచరు పోష్టింగిప్పించింది పెద్దాయన రాఘవరెడ్డి. అయితే మొదటినుండీ రాఘవరెడ్డివద్ద, చంద్రారెడ్డివద్దా సాయంపొందిన వాళ్ళంతా వచ్చి స్వచ్ఛందంగా ఓట్లేస్తే, ఈరోజు చంద్రారెడ్డి డబ్బుకోసం వెతుక్కోవలసిన అవసరమే వుండేదికాదు.

పున్నమిచంద్రుని రాకతో హఠాత్తుగా చల్లబడిన ఆ వేసవి సాయంత్రం తగిన అభ్యర్థికి ఓట్లేయమని ఆ ఊరి ప్రజల్ని అడుగుతున్నట్టుగా వుంది.

* * *

చాకలి తెచ్చిన చంద్రారెడ్డి బట్టలు బీరువాలో సర్దుతున్న రాజేశ్వరి ఉలికిపడింది... బయటేదో రచ్చ జరుగుతోంది. కొట్లాటలైన చప్పుడు... ఎంతోమంది జనాలు అటూ, ఇటూ దబదబా పరుగెడుతోన్న శబ్దాలు... చేస్తున్న పనినాపి గుమ్మంవైపుగా నడిచిందామె.

అప్పటికే గసపోసుకుంటూ పరుగెత్తుకొచ్చిన శంకరయ్య "అక్కా మన డాక్టర్ని ఆ నాయుడి మనుషులు కొట్టేసినారక్కా, మంచి దెబ్బలు... నెల్లూరు ఆసుపత్రికి తీసుకపో తుండారు... మనోళ్ళింకా ఎంతమందికి దెబ్బలు తగిలినాయో తెలియడంలేదు"... భయం భయంగా చెప్పాడు .

"ఎల్లుండి ఎలక్షన్లు జరగనీరంటక్కా... రిగ్గింగ్ చేసయినా గెలస్తానని వీడూ... శవాలు లేపైనా గెలిచితీరతానని వాడూ అంటుండారు" అపోజిషన్ అభ్యర్థులిద్దరినీ ఉద్దేశించి బూతులు తిట్టసాగాడు రొప్పుతూనే... ఇదంతా వినీ వినకుండానే అత్త శోకాలు తీస్తూ శాపిస్తోంది.

"మూడు దినాలకొకసారి ఈ ఎలక్షన్లు మాకోసమే వస్తావుండాయి... అయిపుట్ల వడ్లన్నీ అమ్మి అమ్మి దీనికి బెట్టను సరిపోయె... యాపారంలో వచ్చేదంతా చాలకపోయె... ఇంత డబ్బు పెట్టిగూడా ఎప్పుడేమోనే... ఏం జరగతాదోనే అని వణికిసచ్చేట్టుగా వుండాది. ఆ డాక్టరు ఆ పక్కనెందుకొస్తున్యాడో వంటిగా... ఆ సచ్చినోళ్ళకిదేం పోయేకాలమో... ఎందుక్కొట్టినా రంటమ్మా?

అయ్యో అప్పుడంతా ఎలక్షన్లంటే ఇట్టాయ్యేదుణ్ణిందితల్లా... ఏందో పొయ్యి దేని మీదెయ్య మంటే దాని మీద గుద్దేసొచ్చేవాళ్ళం... ఇప్పుడు ఓటేయను పోవాలంటే కూడా భయంగా వుంది... ఇట్టంతా అయితే పెద్దాయనెట్ట చేసుణ్ణు రాజకీయం. ఎంతెంతమందికి ఈ చేతుల్తో వండి పెట్టుంటాను... దినానికి ఎన్ని టీలు, కాఫీలు పెట్టుంటాను... ఈ కంటితో ఎన్ని ఎలక్షన్లు

చూసుంటాను, ఇట్టంతా ఎప్పుడూలేదు తల్లా... ఈయ్యన్నీ చూసేదానికంటే యామైనా మింగి సచ్చేది మేలుగా వుండాది"

అత్త పెడుతోన్న శోకాలు రాజేశ్వరి గుండెల్లోకి దిగుతున్నాయి... దిగులుతోను, భర్తకి ఏ ఆపద రానున్నదోననే భయంతోనూ, జీవితం ఏంకానున్నదోనన్న మధనతోనూ ఆమె వణికి పోతోంది.

నిజమే. తన చిన్నప్పుడు ఎన్నికలంటే ఇంత ఆవేశకావేషాలుండేవి కావు... ఎవరి ఓటు వాళ్లు ప్రశాంతంగా వెళ్ళి వేసొచ్చేవాళ్ళు. దాదాపు సాయంత్రందాకా పోలింగు జరుగుతూనే వుండేది... అంటే బహుశా తొంభైశాతం పోలింగు కావచ్చు. అయినా ఒక్క దొంగఓటు కానీ, రిగ్గింగుకానీ, గొడవలుగానీ జరిగేవి కావు.

ఇప్పుడేమిటో డబ్బు, మందు, దొంగోట్లు, కాదంటే గొడవలూ, వీటితోనే రాజకీయాలు నిండిపోయాయి.

డబ్బు చేతికందక భర్త పడుతోన్న మధన ఆమె గమనిస్తూనేవుంది. సాయంత్రమయితే అన్ని కాలనీలవాళ్ళూ వచ్చేసి డబ్బుకోసం భర్తని జలగల్లా పీక్కుతినడం చూస్తోంది. విజయుడు డబ్బు మంచినీళ్ళలా ఖర్చుపెట్టడాన్ని గురించి వైనవైనాలుగా వింటోంది. పుట్టింటి తరపువారు ఫోన్లు చేసి ఎగతాళిగా మాట్లాడుతూంటే తట్టుకోలేకపోతోంది. ఎన్నోఏళ్ళుగా భర్తని కనిపెట్టు కునివున్న పెద్దమనుషులంతా ఒక్కొక్కరుగా జారిపోవడాన్ని తెలుసుకుని బాధపడుతోంది. భర్తని చూస్తుంటే ఆమెకి జాలిగా వుంది. రాత్రిపగలూ నిద్రలేక, వేళకి తిండిలేక, ఎండనిబడి ఇల్లిల్లూ తిరిగి డీలాపడిపోయాడు. ఆరోగ్యం పాడయిపోయింది. ఈ పాడు రాజకీయం కోసం, ఈ ఊరి ప్రజల కోసం డబ్బునీ, ఆరోగ్యాన్నీ, జీవితాన్నీ కూడా పణంగా పెట్టాడతడు.

ఏరోజూ కుటుంబ విషయాలు పట్టించుకున్నోడు కాదు. అయినా సంతోషంగా అవన్నీ తన బాధ్యతలుగా స్వీకరించింది. తను ఆరోగ్యం బాగలేక పడుకుంటే 'ఏమైందని' అడగడు. అయినా సర్దుకుంది. నెలలతరబడి భార్యగా కూడా దగ్గరకి తీసుకోడు. అయినా ఓర్చుకుంది. పిల్లల్నెక్కడో దూరంగా నెల్లూరు హాస్టల్లో వుంచాడు. సర్లెమ్మనుకుంది. వ్యాపారం సరిగా పట్టించుకోక గుమాస్తాల పాలవుతోంది. నానాటికీ కుటుంబం దిగజారిపోతోంది.

ఎప్పుడూ జనం... జనం... జనం... వాళ్ళ అవసరాలూ, వాళ్ళ ఇబ్బందులూ, వాళ్ళ మంచిచెడ్డలూ. ఇదే జీవితం... మంచిదే నిస్వార్థంగా జనాలకోసం పాటుపడడం, కాదని ఎవరం టారు? అయితే ఇటువంటి వాళ్ళకి సంసారాలూ, భవబంధాలూ వుండకూడదు... ఇటువంటి వాళ్ళు మంచి నాయకులైతే అయివుండొచ్చుగానీ, మంచి భర్తలు కాలేరు, మంచి తండ్రులు కాలేరు.

మొత్తం జీవితాన్నీ, భర్త పరిస్థితినీ బేరీజు వేసుకుంటూ మధనపడుతూ అతడి కోసం ఎదురుచూస్తోంది రాజేశ్వరి. పెళ్ళైన్నాటి నుండీ కూడా భర్తనుండి ఎనలేని ప్రేమాభిమానాలను

పొందలేకపోయినా, అతడ్ని తను నిజాయితీగానే ప్రేమించింది. ఎన్నెన్నో స్పర్శల్ని కోల్పోయి జీవితమంతా ఒక అలవాటుగా బ్రతికేస్తూ వచ్చిన రాజేశ్వరికి ఇప్పుడీ సన్నివేశంలో అనుభవ సాంద్రత మరింత తీవ్రంగా వుంది.

ఇప్పటి భర్త పరిస్థితి ఆమెని మరింత బాధిస్తోంది. ఎప్పుడూ ఓటమిని చవిచూడని వాడు ఈసారి ఎన్నికల్లో ఏదైనా అయితే... అందునా తన బావమరిది చేతుల్లో ఓడిపోతే ఆయన తట్టుకోగలడా? పుట్టింటివైపు జనాలంతా తమని చిన్నచూపు చూస్తారా? నిజంగా ఇటువంటి ఒక పరిస్థితిని తను భరించగలదా?

డబ్బు పంపకం, ఎడతెగని మందు సరఫరా, ఆడవాళ్ళకి చీరల పంపిణీ... ఇటువంటి అపమార్గాలతో అవతలి ఇద్దరు అభ్యర్థులూ పరుగులు తీస్తుంటిరి... ఈ పరుగు తన భర్త అందుకోగలడా? అందుకోకపోతే ఏమౌతుంది? ఉలిక్కిపడింది రాజేశ్వరి. లేదు లేదు అట్ల జరగడానికి వీల్లేదు. తన భర్త ఓడిపోగూడదు... గెలవాలి... గెలవాలి... అందుకు తనేం చేయగలదు? ఏం చేయాలి? లోలోపలే మధనపడుతోందామె. ఏదైనా ఒక అద్భుతం జరిగిపోయి భర్త గెలిస్తే బావుణ్ణు. తాము ఆశ్రయమిచ్చి పెద్దవాణ్ణి చేసిన విజయుడు చేసిన పనికి తన భర్త గెలుపో పెద్ద దెబ్బ కావాలి.

కానీ ఏం జరుగుతుంది? ఈ రాత్రికి రాత్రి ఏ అద్భుతం జరుగుతుంది?

భర్త పరువుకోసం, కుటుంబగౌరవం కోసం, ఇలా ఆలోచిస్తోంది కానీ నిజానికి రాజేశ్వరికి రాజకీయాలపట్ల ఎనలేని ఏవగింపు.

పరస్పర విరుద్ధమైన ముళ్ళేవో ఒకదాన్నొకటి ఎదుర్కొంటున్నట్టుగా వున్నాయి... ద్వైదీ భావంతో ఆమె మనసు కొట్టుమిట్టాడుతోంది.

* * *

పోలింగ్‌కి అన్ని ఏర్పాట్లూ జరిగిపోయాయి. ఊరంతా ఊపిరాడనంత ఉత్కంఠతో వుంది... ఆ రాత్రి కుర్చీ వాళ్ళూ, ఆటోవాళ్ళూ ఇద్దరూ కూడా అనుమానంతోనూ, గెల్చితీరాలన్న ఆసక్తితోనూ రెండోవిడత నోట్లు పంచారు ఓట్లకి... ఊరంతా మూలమూలా కాలనీల్లో డబ్బు విలయతాండవం చేస్తోంది. చంద్రారెడ్డి మనుషులు గూడా కొంత డబ్బూ, మందూ పంచినా అవతలివాళ్ళతో పోలిస్తే అది చాలా తక్కువ.

ఆ రాత్రి గడిచి పోలింగ్‌రోజు వచ్చింది.

చంద్రుడెందుకో వెళ్ళలేక వెళ్ళలేక దిగులుగా మబ్బుల చాటుకెళుతున్నాడు. పొద్దు పొడవడాని కిష్టంలేనట్టుగా గునుస్తోంది... ఆ తెల్లవారుఝామున చంద్రారెడ్డి ఇంట్లో పెద్దపెట్టున ఏడుపులు ఊరంతటినీ నిద్రలేపాయి.

"అయ్యో నాతల్లా. ఎంతపని చేశావే... నేను మీ వాళ్ళకంతా ఏంచెప్పేదే అమ్మా..." అంటూ అత్త శోకాలు పెడుతోంది.

"ఈ పాడుబడ్డా రాజకీయాల కోసం ఎవ్వరైనా ఇట్టా చేసుకుంటారా?" అంటూ ఎన్నెన్నో గత విషయాల్ని, కోడలి మంచినీ, ఓర్పునీ చెప్పి రాగాలు తీస్తూ ఏడుస్తోందామె.

'కష్టంలో సుఖంలో నన్నంటిపెట్టుకుని, నా నిర్లక్ష్యాన్ని భరించి, నా బాధ్యతలన్నీ నెత్తి నేసుకుని, ఈ ఇంటికి జీవంలా వున్న నువ్వు, ఇంత హఠాత్తుగా వదిలివెళ్ళిపోతే నేనెట్లా వుండగలననుకున్నావు? నా రాజకీయాల గొడవలో, ప్రజాసేవనే కీర్తికండూతితో, నేను నిన్ను పట్టించుకోలేక పోయినా, నిజానికి నువ్వే నా ప్రాణవాయువ్వి. ఈ తుచ్ఛ రాజకీయం కోసం, ఈ బురదగుంటలో నుండి నన్ను బయటికి లాగడం కోసం, నీ ప్రాణాలర్పించావా రాజేశ్వరీ... ఇక తరతరాలకీ ఈ ఇంట్లో రాజకీయపు గొడవొద్దని కోరావు... వాగ్దానం చేస్తున్నాను. నువ్వు కోరినట్లే జరుగుతుంది' చంద్రారెడ్డి రోదిస్తున్నాడు లోపలా బయటా కూడా...

ఇంక మనకెన్నటికీ రాజకీయం వద్దని కోరుకుంటూ దీనంగా రాజేశ్వరి వ్రాసిపెట్టిన చివరి ఉత్తరం రెపరెపలాడుతూ చంద్రారెడ్డిని దహిస్తోంది. హాస్టల్నుండి పిలిపించబడ్డ కొడుకులిద్దరూ తండ్రిని నేరస్తుడిలా చూస్తూ తల్లిమీద పడి రోదిస్తున్నారు... ఆ రోదన రాతి గుండెల్ని కూడా కరిగించేట్లుగా వుంది.

ఆరోజు చంద్రారెడ్డి కుటుంబం నుండి ఎవరూ ఓటేయడానికి వెళ్ళలేదు...

చితిలో రాజేశ్వరి కాల్తూంటే చింతతో చంద్రారెడ్డి కాలుతున్నాడు. ఎప్పటెప్పటివో సంఘటనలు ఒకదాని తర్వాత మరోటి జ్ఞప్తికొచ్చి అతడ్ని దహిస్తున్నాయి. గత మూడురోజులుగా నిద్ర లేని కళ్ళు, దుఖంతో మండుతున్నాయి.

కంటి మీదికి కునుకు రావడంలేదు. అంత్యక్రియలు జరిగిన తర్వాత కూడా చంద్రా రెడ్డిని వదిలివెళ్ళలేక ఆత్మీయులు ఒకరిద్దరు కనిపెట్టుకుని వున్నారు.

అప్పటికి రాత్రి ఒంటిగంటయ్యింది. ఒంటరితనాన్ని కలిగించే విచిత్రమైన నిశ్శబ్దమేదో చంద్రారెడ్డి చుట్టూ అలుముకుంది.

ఉన్నట్టుండి ఆ నిశ్శబ్దాన్ని ఛేదిస్తూ ఎక్కడినుండో, కలగాపులగమైన కేకలు, మహోత్సాహం, జేజేలు, క్రమక్రమంగా కాంపౌండ్‌లోనికి ప్రవేశించి చంద్రారెడ్డిని ముంచెత్తాయి.

"చంద్రారెడ్డి సింహపురి సింహం"

"చంద్రన్నకీ జై"

ఇంటిచుట్టూ, ఊళ్ళో మూలమూలలా ఔట్లు పేలుతున్నాయి.

స్వీట్లూ, మాలలూ, హర్షాతిరేకంతో పేలుతున్న ఔట్లూ, అడ్డుకోలేనంత వేగంగా వుంది జనప్రవాహం... అందులో గోపాల్‌రెడ్డి, మల్లికార్జునరెడ్డి, హరిబాబు, వీరినాయుడు అంతా వున్నారు మళ్ళీ...

ఆ రోజు ఆ ఇంట్లో శవం లేచిన జాడలేమీ లేవు.

అశోకుడెపుడు బౌద్ధం స్వీకరించాడు? వందల, వేల మరణాల మీదుగా బుద్ధం శరణం గచ్ఛామి.

ఇరుకైన సందుదారి గుండా రాజేశ్వరి బయటికెళ్ళిపోయిందేగానీ, రాజకీయం మాత్రం ఆ యింట్లో నుండి బయటికెళ్ళలేదు.

అమెరికా భారతి, సెప్టెంబరు 2002